

Čisti vrelec ljubezni
Saše Pavček
Režija: Dušan
Jovanović

S krstno uprizoritvijo svojega dramskega prvenca *Čisti vrelec ljubezni* na velikem odru ljubljanske Drame oktobra lani se je priznana, z več uglednimi gledališkimi nagradami (Severjeva nagrada, nagrada Prešernovega sklada) ovenčana igralka Saša Pavček zapisala med slovenske dramatike. Se je s tem delom tudi zapisala med tiste, ki bodo preživeli neizprosno sejanje najpravičnejšega vseh sodnikov - časa, ali bo to njeno delo ostalo med mnogimi tistimi, ki so sicer zarezali v živo tkivo sedanjika, a pri tem niso prodrli v živi mozeg - v srž najbistvenejših vprašanj, s katerimi se dramatik tako intenzivno dotika aktualnega časovnega, da skozenj prodre v nadčasno, večnostno?

Vsekakor gre za dramo, ki jo odlikujejo plastični liki (zlasti s svojo krašovsko svežino in večplastnostjo izstopa Bruno v odlični interpretaciji Janeza Škofa), spretno razvit dramski zaplet (zgoščen okrog prizadevanj vseh protagonistov okoristiti se z avtističnim dečkom Marinom) in izjemno živ gledališki jezik (ki sega od žive igrivosti primorščine do zamolke samozadostnosti ljubljansčine), in ki s tem razkriva avtoričino zrelo in občuteno poznavanje

nje gledališkega žanra. Tudi vsebina dela obeta skladno izdelano umetnino z možnostjo presežka.

Čisti vrelec ljubezni se dogaja na dveh glavnih dogajalnih ravninah (eno poseljuje interesno, s(lados)trastno in mestoma že peklenško medčloveško dogajanje, drugo pa brezinteresna svobodnost, angelska čistost in že skorajda edenska blaženost). Prva ravnina se dogaja v bolečem trku pretežnega dela protagonistov, ujetih v osebnostno ranjenost in razbolelost medsebojnih odnosov; takšen je odnos med zakoncema, igralko Anamarijo in slikarjem Petrom (prežet z vzajemnih (pretežno psihičnim) mučenjem, izvirajočim iz manjvrednostnega kompleksa in nezmožnosti osebnostno-umetniškega uresničenja), odnos med ljubimcema Petrom in študentko Ido (razpet med stopnjevano izpraznjeno telesno použivanje in vzajemno karieristično okoriščanje), in odnos med Anamarijo in njenim ljubimcem, prijateljem iz mladosti, kmetom Brunom (ki iz začetne iluzije možnosti vrnitve v neskajenost mladost strmoglavi v boj za skrbništvo za pastorka oziroma polbrata Marina). Drugo ravnino zaseda Marino, dvanajstletni deček z zastrtim razumom in čisto dušo.

Prva ravnina drži smer in določa tempo dogajanja drame, razpostavi temeljne od-

nose in njihove konflikte, in je tako s svojim živim utripom in bolečim zamiranjem nekako meso drame. Druga ravnina pa je s svojim skorajda povsem nadzemskim in eteričnim, na odru razen glasu povem odsotnim protagonistom, nekako njena duša, ki vnaša vanjo sled transcendentnega, večnega, zavezujočega. Iz tega se vsiljuje misel, da se v drami dogaja dualizem, in sicer kot nasprotje med mesom in dušo, med strastnim, željnim in uničujočim na eni in eteričnim, čistim in dobrim, skorajda zdravilnim na drugi strani. Nasprotje teh dveh principov se z največjo očitnostjo pokaže skozi soočenje Petra, življenjskim strastem prepuščajočega, družbeno uspešnega (je ugledni predavatelj na fakulteti), a umetniško jalovega moškega (*»Nimam več ... tistega, ... nič nimam... nimam fantazije, nimam želje, nimam čustev.«*), in Marina, (zaradi težke duševne bolezni) od konkretnega življenja in medčloveških odnosov odtegnjenega, a slikarsko izjemno nadarjenega, pravzaprav genialnega dečka. Iz tega bi se tako lahko sklepalo, da se v drami dogaja napetost med principom mesa in duše, sebičnega hotenja in njene odsotnosti, razuma in intuicije, pri čemer se zdi slednje, ki rodi tolikšno (umetniško) genialnost, neprimerno višje in boljše.

K temu sklepu gledalca napoteva tudi gledališka uprizoritev drame, ki v izrisovanju čutno-računarske ravni medčloveških odnosov s poudarjeno verističnim prikazovanjem telesno-seksualnega mestoma ostaja samo sebi namen, še dodatno izrinja Marina in njegovo genialnost v odsotnost, v eterično breztelesnost, v brezsmiselnost. Vendar pa se zdi Marinov genij tudi telesen, tudi hotenjski, s tem pa tudi uciljen in na nek način razumen. Marino namreč slika izključno z rdečo barvo, torej z rdečo, ki zaseda široko simbolno pomensko polje, v katerem se po besedah Ide in Petra nahaja: 'energija', 'impulzivnost', 'mladost', 'zdravje', 'bogastvo', 'moč', 'izredna naravna privlačnost', 'lepota', 'oblast', 'drznost', 'toplina', 'sonce', 'nesmrtnost', 'strast', 'orgiastična energija', 'prodor', 'spoj', 'sreča'. Iz tega izhaja, da (Marinova) genialno(st), ki se kaže kot lepo, dobro, resnično, ne more biti odpoved hotenjskemu, telesnemu, temveč ga zajema, izčiščuje, nadgrajuje. Ga dviga v večnost.

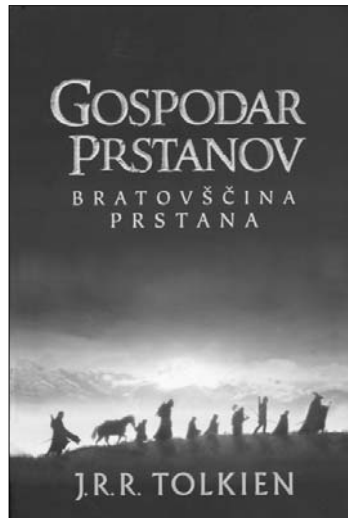
Vendar se zdi, da uprizoritev zaobide te poudarke, saj izzveni kot polom angelskega, čistega, resničnega, dobrega, lepega, in kot triumf demonične pohote, laži, računa in grdega. Pomenljivo je, da tudi zaobide avtoričin zadnji poudarek iz drame, kjer je prikazana Idina izpoved ob-

žalovanja nad lastnim lažni(vi)m življenjem, v katerem je podana možnost, da je (lahko) dotik genialnega tisti, ki čisti blato in dviga padlo. S tem pa se Pavčkova skozi svoje delo drzno dotika tiste točke, skozi katero hoče in sega onkraj. Uprizoritev pa se tej točki odpove in ostaja tostran. V grenki sprijaznenosti, ki bi se jo dalo ubesediti v tistem dandanašnji tako aktualnem: »Ne bodimo naivni...«

Vendar pa je *Čisti vrelec ljubezni* kljub tem nekaterim interpretativnim zastranitvam v uprizoritvi vreden ogleda, in sicer ne samo zato, ker gre pri tem za kvalitetno delo sodobne slovenske dramske produkcije. *Čisti vrelec ljubezni* je namreč drama, ki ni samo izjemna freska temne strani našega tukaj in zdaj, temveč ima še tisto nekaj več, s čimer si upa poseči še dlje. Upa govoriti o resničnem, dobrem in lepem, drzne si celo iskati rešitve, ne da bi pri tem kaj bistveno zapadala v naivnost ali ozkost. S tem pa je *Čisti vrelec ljubezni* v današnjem umetniškem iskanju resnična redkost in tako kljub (interpretativnim) potezam, pogojenih z našim iracionalno-brezsmiselnim duhom časa, vrelec novega, svežega, humornega, globokega in etičnega hkrati.

Tadeja Tratnjek

fr. Miran Špelič OFM
Smrt izza prstana
 Razmišljanja ob zadnjem delu filmske trilogije Gospodar prstanov

Ko še ni bilo komercialnih potreb, je bilo mogoče literarno delo zaključiti in narediti spodobno piko na koncu. Ne pa tako kot dandanes, ko se vedno hoče pustiti možnost za naslednji del, če bo le publika zagrabila. Slednjič človek skoraj ne ve, ali gleda soap-nadaljevanko ali resen film; ali bere strip v nadaljevanjih ali pravi roman. (Nehote mi prihaja na misel humoristično nadaljevanje Romea in Julije, ki naj bi se potem prebudila, pobegnila, se poročila in živela zelo neromantično življenje srednjega razreda s težavno hčerjo in Shakespearovim duhom, ki ju nenehno preganja. Izraelski humorist Kishon je svoje delo poimenoval Bil je škrjanec, ker se zakonca še zdaj ne moreta